

การบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
The Buddhist Administration on the Organization
of Active Saving Group

พัชรีย์ นามสุข

มหาวิทยาลัยบูรพา

Phacharee Namsuk

Burapha University

E-Mail: phacharee88@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ โดยได้เล็งเห็นว่าการบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นจากการได้พากันน้อมนำเอาหลักธรรมต่างๆ ไปใช้จริงในชีวิตประจำวันโดยมีหัวข้อหลักธรรมดังนี้

หลักธรรมที่ผู้จัดทำเลือก เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขขั้นต้นในปัจจุบัน เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต คือ 1) อุฏฐานสัมปทา เป็นผู้ขยันขันแข็ง ไม่เกียจคร้านในงานนั้น 2) อารักขสัมปทา จัดการรักษาคุ่มครองทรัพย์ 3) กัลยาณมิตตตา เลือกคบคนดีเป็นมิตรหรือมิตรแท้ 4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตพอเหมาะ และหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจรักในสิ่งที่เราทำและสิ่งที่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม 2) วิริยะ คือ ต้องมีความพยายาม ขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน 3) จิตตะคือ เอาใจมุ่งมั่นต่อสิ่งที่ทำ มีสติ ไม่เหม่อลอยฟุ้งซ่าน ต้องมีสมาธิและตั้งอกตั้งใจ 4) วิมังสา คือ การรู้จักพิจารณาหาเหตุผลใช้ปัญญาในการทำงาน ประกอบไปด้วยการวางแผนงาน รวมถึงหลักสัมมาอาชีวะ คือการแสวงหาปัจจัยมาบริโภคที่ชอบ คือการไม่โกงหรือไม่หลอกลวง รวมถึงไม่ทำอาชีพอีก 5 ประเภท ดังนี้ 1) สัตถวณิชชา คือ การขายอาวุธ 2) สัตตวณิชชา หมายถึง การค้าขายมนุษย์ 3) มังสวณิชชา หมายถึง การค้าขายสัตว์เป็น สำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหารเป็นการส่งเสริมให้ทำผิดศีลข้อที่ 1 คือการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต 4) มัชชวณิชชา หมายถึง การค้าขายน้ำเมา ตลอดจนการค้าสารเสพติดทุกชนิด 5) วิสวณิชชา หมายถึง การค้าขายยาพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสัตว์

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; เจริญพุทธ; กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

Abstract

This article aims to synthesize the concept of Buddhist management of the Organization of Active Saving Group. It was seen that the Buddhist management of the collection of wealth. The result is good for society. In particular, the quality of life of the people in the community has improved. To use in the daily life with the following principles.

Thammathiddhamigatha, This is for the benefit of the present. It is the basis of life. 1) The concession is a professional. Do not be sluggish in the job. 2) Take care to protect the property. 3) choose good friends friendly or friendly. 4) To live a moral life. And 4-Step Secret to Success 1) Find your Passion with Purpose. Practice listening and reading what you love to learn the most. 2) perseverance is to be diligent, hard work, persevere 3) spirit is to strive for what is made conscious, not distracted. To concentrate and concentrate. Focusing on one thing and time. 4) Monitoring and evaluation. Resolute is to know the rational use of intelligence in the work, including the planning. Including the righteous It is the pursuit of consumption factors like. Is not cheating or not scam. 1) Do not sale of weapons. 2) Do not the human trafficking. 3) Do not to the trafficking of animals. To kill for food is to promote the abolition of the first verse is to kill the animal cut life. 4) Do not sell alcohol, drugs 5) Do not to the trading of poisonous substances. Which is harmful to the user. As well as harm to animals.

Keywords : Buddhist Administration; Organization of Active Saving Group

บทนำ

ด้วยภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่ว ได้รับผลกระทบกันทั้งประเทศ การรวมกลุ่มกันของกลุ่มสมาชิกในชุมชน เก็บออมทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปสร้างอาชีพของคนในชุมชนก่อให้เกิดรายได้ให้กับครอบครัว และยังได้แบ่งปันดอกผลสำหรับคนที่ไม่เดือดร้อนต้องกู้ยืมเงิน ซึ่งการบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ก็นับว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยใช้หลักการบริหารเชิงพุทธ มี 1. พุทธวิธีบริหาร 5 ประการ ได้แก่ 1) พุทธวิธีในการวางแผน 2) พุทธวิธีในการจัดการองค์กร 3) พุทธวิธีในการบริหารงานบุคลากร 4) พุทธวิธีในการอำนวยการ 5) พุทธวิธีในการควบคุม ติดตาม ประเมิน 2. ผู้นำ ที่นั่งอยู่ในหัวใจคน ไม่เป็นประเภผู้นำที่นั่งอยู่บนหัวคน 3.คุณธรรมสำหรับนักบริหาร ได้แก่ 1) จักขุมา มีวิสัยทัศน์ 2) วิรุโระ มีความเชี่ยวชาญในการบริหาร 3) นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4.วิธีการบริหาร วิธีการบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตย ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ใครทำดี

ต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ 5. ธรรมเพื่อการบริหาร มี 4 ประการคือ 1) ปัญญาพละ กำลังความรู้ (รู้ตน รู้คน รู้งาน) 2) วิริยพละ กำลังแห่งความเพียร 3) อนวัชชพละ กำลังการงานที่ไม่มีโทษ หรือความสุจริต 4) สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์ 6. นักบริหารต้องพัฒนาปัญญา 1) สุตมยปัญญา การรับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ 2) จินตมยปัญญา การรับรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เรารับมาจากการฟังหรือจากการอ่าน 3) ภาวนามยปัญญา ความรอบรู้ที่เกิดโดยประสบการณ์ หรือการลงมือทำจริง ๆ นอกจากนี้มวลสมาชิกที่รวมกลุ่มกันต้องน้อมนำหลักธรรมที่รู้มิกัดละ เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขขั้นต้นในปัจจุบัน เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบ ด้วย 1) อุภฐานสัมปทา เป็นผู้ชำนาญ ไม่เกียจคร้านในงานนั้น 2) อารักขสัมปทา จัดการรักษาคุ้มครองทรัพย์ 3) กัลยาณมิตตตา เลือกคบคนดีเป็นมิตรหรือมิตรแท้ 4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตพอเหมาะ กล่าวคือ รู้จักกำหนดรายได้ให้เหนือ รายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่มิให้ผิดเคืองหรือฟุ่มเฟือย และหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจรักในสิ่งที่เราทำและสิ่งที่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม 2) วิริยะ คือต้องมีความพยายาม ขยัน หมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน 3) จิตตะคือ เอาใจมุ่งมั่นต่อสิ่งที่ทำ มีสติ ไม่เหม่อลอยฟุ้งซ่าน ต้องมีสมาธิและตั้งอกตั้งใจ 4) วิมังสา คือ การรู้จักพิจารณาหาเหตุผลใช้ปัญญาในการทำงานประกอบไปด้วยการวางแผนงาน รวมถึงหลักสัมมาอาชีวะเป็นหนึ่งในมรรคมีองค์ 8 เลี้ยงชีพชอบ สำหรับฆราวาส สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพชอบคือการแสวงหาปัจจัยมาบริโภคที่ชอบ คือการไม่โกงหรือไม่หลอกลวง รวมถึงการไม่ประกอบอาชีพอีก 5 ประเภท ดังนี้ 1) สัตถวณิชชา คือ การขายอาวุธ 2) สัตถวณิชชา หมายถึง การค้าขายมนุษย์ 3) มังสวณิชชา หมายถึง ค้าขายสัตว์เป็น สำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหารเป็น การส่งเสริมให้ทำผิดศีลข้อที่ 1 คือการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต 4) มัชชวณิชชา หมายถึง การค้าขายน้ำเมา ตลอดจนการค้าสารเสพติดทุกชนิด 5) วิสวณิชชา หมายถึง การค้าขายยาพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสัตว์

หลักการบริหารเชิงพุทธ

พุทธวิธีบริหารที่นักบริหารทุกระดับ ทัวไป นำไปเป็นแนวทางในการบริหาร มีเนื้อหาเพียงแค่ 3 เรื่อง (คือ พุทธวิธีบริหาร, ผู้นำในหัวใจคน, คุณธรรมสำหรับนักบริหาร) ทุกเรื่องล้วนน่าสนใจ

1) พุทธวิธีบริหาร

หน้าที่ของนักบริหารมีกรอบในการพิจารณาหน้าที่ ของนักบริหารมีอยู่ 5 ประการ ได้แก่ เรื่อง

- 1.1) พุทธวิธีในการวางแผน
- 1.2) พุทธวิธีในการจัดองค์กร
- 1.3) พุทธวิธีในการบริหารงานบุคลากร
- 1.4) พุทธวิธีในการอำนวยการ
- 1.5) พุทธวิธีในการควบคุม ติดตาม ประเมิน

พุทธวิธีบริหาร หน้าที่ของนักบริหารมีกรอบในการพิจารณาหน้าที่ ของนักบริหารมีอยู่ 5 ประการ ได้แก่ 1) พุทธวิธีในการวางแผน 2) พุทธวิธีในการจัดการองค์กร 3) พุทธวิธีในการบริหารงานบุคลากร 4) พุทธวิธีในการอำนวยการ 5) พุทธวิธีในการควบคุม ติดตาม ประเมิน

2) ผู้นำในหัวใจคน ผู้นำ 2 ประเภท ได้แก่

- 2.1) ผู้นำที่นั้งอยู่บนหัวคน เป็นผู้นำที่สวมหัวโชนข่มผู้อื่นตลอดเวลา

2.2) ผู้นำที่นั้งอยู่ในหัวใจคนเป็นผู้นำที่หัดถอนหัวโชนออก ทำตัวเป็นกันเอง มีนิวาตะ คือ อ่อนน้อมถ่อมตนความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้นำไม่ใช่เป็นการแสดงถึงความอ่อนแอ ผู้นำที่นั้งอยู่ในหัวใจคน จะเป็นคนที่แข็งแกร่ง แต่ไม่แข็งกระด้าง อ่อนโยน แต่ไม่อ่อนแอ ผู้นำที่ดีต้องพยายามเปลี่ยนศัตรูให้เป็นมิตร แต่ผู้นำบางคนถนัดแต่เรื่องเปลี่ยนมิตรให้เป็นศัตรู ผู้นำที่ดีต้องสามารถนั้งอยู่ในหัวใจของมิตร และพิชิตหัวใจของศัตรู

3) คุณธรรมสำหรับนักบริหาร มีหัวข้อย่อยๆ ได้แก่

- 3.1) หน้าที่ของนักบริหาร
- 3.2) ปัญหาเรื่องการทุจริต
- 3.3) คุณลักษณะของนักบริหาร

นักบริหารจะทำหน้าที่สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ต้องมีธรรมานุธรรมะปฏิบัติ คือ ปฏิบัติธรรมน้อยให้ค่อยธรรมใหญ่ เลือกระยะย่อยๆ มาปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ การเลือกใช้ธรรมะให้ถูกต้องนี้แหละคือการบริหารเชิงพุทธหัวใจของการบริหารเชิงพุทธ มีลักษณะ 3 ประการ (ดังที่พระพุทธเจ้าตรัส ไว้ในทุติยปาปณิกสูตร)

(1) จักขุมา ซึ่งแปลว่า สายตาที่ยาวไกล มีปัญญามองการณ์ไกลหรือภาษาฝรั่งเรียกว่า วิสัยทัศน์ เล็งการณ์ไกลได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร จึงจะสามารถซื้อของในฤดูกาลที่ของถูกแล้วนำไปขายในฤดูกาลที่ของแพงได้

(2) วิจิโร มีความเชี่ยวชาญในการบริหาร จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเช่น พ่อค้าเพชรก็ต้องดูเพชรออกกว่าเป็นเพชรแท้หรือเพชรเทียม

(3) นิสสัยสัมปโน แปลว่า พึงพาอาศัยคนอื่นได้ มีนิสัยดี คนอยากจะทำงานด้วย นั่นคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งไม่ว่าจะเป็นนักบริหารระดับไหนก็ขาดคุณสมบัติข้อ 3 เรื่องมนุษยสัมพันธ์ไม่ได้เพราะไม่เช่นนั้นจะทำกิจการใดก็ไม่สำเร็จ แต่ถ้าเป็นนักบริหารระดับสูง เรื่องของวิสัยทัศน์เป็นเรื่องสำคัญที่สุด หากเป็นผู้บริหารระดับต้น หรือโพรแมน คุณสมบัติข้อ 2 และข้อ 3 ในเรื่องความเชี่ยวชาญและมนุษยสัมพันธ์จะสำคัญมาก

4) วิธีการบริหาร

วิธีการบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตย นักบริหารประเภทที่เดินสายกลางใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ใครทำดีต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ

5) ธรรมเพื่อการบริหาร มี 4 ประการคือ

- 5.1) ปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด (รู้ตน รู้คน รู้งาน)
- 5.2) วิริยพละ กำลังแห่งความเพียร
- 5.3) อนวัชพละ กำลังการงานที่ไม่มีโทษ หรือความสุจริต
- 5.4) สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์

6) นักบริหารต้องพัฒนาปัญญา

- 6.1) สุตมยปัญญา การรับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
- 6.2) จินตมยปัญญา การรับรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เรารับมาจากการฟังหรือจากการอ่าน
- 6.3) ภาวนามยปัญญา ความรอบรู้ที่เกิดโดยประสบการณ์ หรือการลงมือทำจริง ๆ

"พุทธวิธีบริหาร" หากนำไปใช้ในการบริหารการทำงาน ท่านก็มีโอกาสที่จะเป็นผู้บริหารที่เก่ง เป็นผู้นำที่อยู่ในหัวใจคน มีคนรัก และเป็นนักบริหารที่ดี มีคุณธรรม ได้อย่างแน่นอน

ระบบการบริหารงานที่ดีที่สุด คือ ระบบ ธรรมาธิปไตย เอาธรรมะ ความถูกต้อง ความดีงาม เอาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ถือคติ ถูกต้องไม่จำเป็นต้องถูกใจข้าพเจ้า ถ้าเป็นประธานบริษัท แต่มี ผู้จัดการที่ดีเสนอแนะแนวคิดดีๆ แต่อาจจะไม่ถูกใจ ก็ทำไปเถอะ คนที่ยึดหลักธรรมาธิปไตยในการบริหารงาน จะเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ กล้าบุกเบิก กล้าลงทุน กล้าทำในสิ่งที่ทุกคนบอกว่าทำไปทำไม แต่เป็นประโยชน์ทั้งกับตนเองและส่วนรวม และก่อให้เกิดสิ่งดีๆ กับองค์กรและสังคมโดยรวม (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) 2549 : 44-80)

แนวคิดทุนทางสังคมของกลุ่มสัจจะสมทรัพย์

ในการจะนำหลักพุทธธรรมไปปรับประยุกต์ใช้กับบุคคลกลุ่มใดก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ความเป็นมาของกลุ่มนั้นๆ เสียก่อนว่า มีการบริหารจัดการโครงการกลุ่มอย่างไร และมุ่งเน้นสิ่งใดเป็นเป้าหมายหลัก คือ มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม หรือ มุ่งเน้นธุรกิจเงินทอง ผลประโยชน์ ดังนั้น สิ่งในกลุ่มสัจจะสมทรัพย์ได้ร่วมตัวกันจัดตั้งกลุ่มในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย เพราะมีหลักเกณฑ์ที่เหมือนกันแต่ก็ปรับใช้ให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และแต่ละจังหวัด ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของสมาชิกนั้นๆ เป็นองค์ประกอบด้วย และที่สำคัญ ก็คือ จะต้องมีทุนทางสังคมเป็นเบื้องต้น ก่อนในการดำเนินการก่อตั้งเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

คำว่า “ทุนทางสังคม” หมายถึงสิ่งต่างที่ดำรงอยู่รวมกับวิถีชีวิตของคนในสังคม ดังนั้น จึงรวมทั้งสิ่งที่ป็นวัตถุธรรมเช่นทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรบุคคลและสิ่งที่ป็นนามธรรมเช่นวิถีชีวิตวัฒนธรรมภูมิปัญญาความสัมพันธ์ของชุมชนซึ่งช่วยให้เกิดการพึ่งพาเอื้ออาทรระหว่างกันอันนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชนทุนทางสังคมของกลุ่มสัจจะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรม จึงประกอบด้วยทุนที่เป็นวัตถุธรรมและทุนที่เป็นนามธรรม (สุวัฒน์ คงแป้น, 2545 : 122-123) ดังนี้

(ก) ทุนที่เป็นวัตถุธรรม คือสมาชิกของกลุ่มสัจจะสมทรัพย์และเงินหมุนเวียนในการบริหารจัดการในกลุ่ม

(ข) ทุนที่เป็นนามธรรม ได้แก่วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวบ้านที่เคยปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มสัจจะสมทรัพย์นี้ ก็ได้เข้าไปเสริมสร้างศักยภาพแก่ประชาชนใน

หมู่บ้านให้เป็นผู้มีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง และไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ ที่จะนำตนและครอบครัวไปสู่ความเสื่อมเสียเงินทองและชื่อเสียง

(ค) **ทุนทางศาสนา** คือความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความมั่นคงในจิตใจของสมาชิกในกลุ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นเสริมแรงด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน และด้วยบทบาทใหม่ของพระสงฆ์ที่คอยเป็นที่เลี้ยงกลุ่มแห่งนี้ด้วยดีมาโดยตลอด ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2548 ซึ่งก็ใช้ศาลาของวัดอันเป็นทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว เป็นที่รวมตัวทำกิจกรรมของสมาชิก แต่ในปัจจุบันได้ตั้งสำนักงานฝ่ายบัญชีและการเงินภายในหมู่บ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกที่มาติดต่อประสานงาน ไม่ต้องออกไปยังวัดเหมือนเช่นเดิมแล้ว

(ง) **ทุนทางวัฒนธรรม** คือ วัฒนธรรมเครือข่ายคือการรวมผู้คนทุกช่วงอายุตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงผู้เฒ่าผู้แก่ ซึ่งเป็นที่พึ่งทางใจนำอาหารมาเลี้ยงดูกันมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนสารทุกข์สุกดิบ เป็นอาหารทั้งทางใจและสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของร่วมกันเป็นการฟื้นฟูผู้นำสาธารณะหรือการเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นการรวมกลุ่มผู้คนหลากหลายมีผู้นำตามธรรมชาติทั้งที่เป็นพระสงฆ์ฆราวาสและปราชญ์ชาวบ้านโดยประสานกับบุคคลภายนอกคือผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆและผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชน (ประทวน แจ่มบ้าน, ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมนตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์, 25 กันยายน 2553)

หลักการในการบริหารกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

1. ทัศนคติ 4

การสร้างชีวิตที่พอเพียงท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อสังคมและโลกปัจจุบันกำลังเข้าสู่วิกฤตเศรษฐกิจ การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตให้เกิดความสุขความเจริญในสังคมปัจจุบันได้นั้น จำเป็นอาศัยหลักของทัศนคติ 4 หรือหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขขั้นต้นในปัจจุบัน เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543 : 785) ด้วย

1) **อุฏฐานสัมปทา** เป็นผู้ขยันขันแข็ง ไม่เกียจคร้านในงานนั้นประกอบด้วยปัญญาเครื่องตรวจสอบสวนตรวจตรา รู้จักวิธีปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ

2) อารักขสัมปทา จัดการรักษาคุ้มครองทรัพย์ หน้าที่การงานและผลงานที่ตนได้มาหรือได้ทำไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรนั้น ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียโดยเฉพาะถ้าเป็นทรัพย์ ก็ต้องยิ่งรู้จักเก็บออม ซึ่งตรงกับหลักเศรษฐกิจที่ว่า เก็บออม

3) กัลยาณมิตรตตา เลือกคบคนดีเป็นมิตรหรือมิตรแท้ คือ เพื่อนจริง ที่มีอุปการคุณ สมานทุกข์ บำรุงสุข แนะนำประโยชน์ให้และมีความรักใคร่จริงใจ ถ้าดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องเลือกสมาชิกที่ดี ซึ่งตรงกับหลักสหกรณ์

4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตพอเหมาะ กล่าวคือ รู้จักกำหนดรายได้ให้เหนือ รายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่มีให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ข้อนี้ตรงกับหลัก การวางแผนการใช้จ่าย ประจำครอบครัวหรืองบประมาณประจำบ้าน

จะเห็นได้ว่าข้อสุดท้ายนี้ ตรงกับชีวิตพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ตรัสเป็นปรัชญาความพอเพียง เพื่อการดำเนินชีวิตที่พอเพียง หรือการบริหารจัดการแบบเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาทั้ง 4 ประการนี้ ล้วนแต่ส่งเสริมการทำดี อยู่ดี กินดี ถ้ามนุษย์คนใดประพฤติตามก็จะดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุข หรือที่คนโบราณกล่าวแฝงไว้เป็นคำสอน เรียกว่า คาถาหัวใจเศรษฐกิจ คือ อุ (อุฏฐานสัมปทา หมายถึงความขยันหมั่นเพียร) อา (อารักขสัมปทา หมายถึงการรักษาทรัพย์) กะ (กัลยาณมิตรตตา หมายถึงการคบคนดี หรือมีกัลยาณมิตร) สะ (สมชีวิตา หมายถึงการเลี้ยงชีวิตที่พอสมควร แก่กำลังทรัพย์ที่มีอยู่และที่หามาได้โดยนัยแห่งความหมาย)

หลักการปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นี้ มีความสำคัญทุกข้อจะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ เพราะเป็นหลักปฏิบัติที่จะต้องปฏิบัติให้ครบวงจร จึงจะเห็นผลเต็มที่ เช่น มีความขยัน แต่ถ้าขาดการรักษา ก็ไม่มีเหลือ หรือมีความขยัน มีการรักษา แต่ถ้าคบมิตรไม่ดี ก็จะพาชีวิตและทรัพย์สินล่มจมได้ หรือมีความขยัน มีการรักษา คบเพื่อนที่ดี แต่ถ้าขาดสมชีวิตาหรือการใช้ชีวิตที่พอเพียง ก็ยากที่จะหาความสุขในชีวิตได้เพราะไม่รู้จักการใช้จ่ายที่เหมาะสม ด้วยเหตุเพราะมีความโลภอยากได้เกินขอบเขต แม้จะร่ำรวยก็หาความสุขใจไม่ได้เพราะขาดชีวิตพอเพียงหรือที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง กล่าวคือ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร

หลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขขั้นต้นในปัจจุบัน เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตซึ่งประกอบ ด้วย 1) อุฏฐานสัมปทา เป็นผู้ขยันขันแข็ง ไม่เกียจคร้านในงานนั้น 2) อารักข

สัมปทา จัดการรักษาคัมครองทรัพย์ ด้วยความขยันหมั่นเพียร 3) กัลยาณมิตตตา เลือกคบคนดีเป็นมิตรหรือมิตรแท้ คือ เพื่อนจริง ที่มีอุปการคุณ สมานทุกข์ บำรุงสุข แนะนำประโยชน์ให้และมีความรักใคร่จริงใจ 4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตพอเหมาะ กล่าวคือ รู้จักกำหนดรายได้ให้เหนือ รายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่มีให้ผิดเคืองหรือฟุ่มเฟือย

2.หลักอิทธิบาท หลักเกี่ยวกับการบริหารองค์กร

อิทธิบาท 4 คือ ธรรมะของความสำเร็จเป็นทางแห่งความก้าวหน้า ซึ่งสามารถมาใช้ในธุรกิจได้มีหลักอยู่ 4ประการ ดังนี้

- 1) ฉันทะ คือ ความพอใจรักในสิ่งที่เราทำและสิ่งที่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม
- 2) วิริยะ คือ ต้องมีความพยายาม ขยัน หมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
- 3) จิตตะคือ เอาใจมุ่งมั่นต่อสิ่งที่ทำ มีสติ ไม่เหม่อลอยฟุ้งซ่าน ต้องมีสมาธิและตั้งอกตั้งใจ
- 4) วิมังสา คือ การรู้จักพิจารณาหาเหตุผลใช้ปัญญาในการทำงานประกอบไปด้วยการวางแผนงาน วัดผลงานเมื่อมีข้อบกพร่องต้องรู้จักแก้ไขปรับปรุง

วิธีการผสมผสานระหว่างบริหารจัดการกับคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วเกิดความเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรที่เห็นชัดคือองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นโดยเฉพาะตัวบุคคลผู้นำองค์กรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องอยู่ในศีลธรรมพินังงานในองค์กรก็จะถือเป็นแบบอย่างที่ดี ถ้าหากผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรมีหลักธรรมเป็นเครื่องชี้นำแนวทางการทำงานก็จะสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันปัญหาที่เคยเกิดขึ้นต่าง ๆ ความขัดแย้งก็ลดน้อยลงเพราะทุกคนได้เรียนรู้และนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ ดังนั้นการทำงานต่าง ๆ จะสามารถสนองนโยบายบริษัทได้เป็นอย่างดี และความเปลี่ยนแปลงอีกอย่างที่เราเห็นคือบรรยากาศในการทำงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใส คนทำงานมีความสามัคคีและมีความสุข สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรของให้ก้าวหน้าไปอย่างราบรื่น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร และสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหาก็เกิดขึ้น คือ ความไม่ซื่อสัตย์สุจริตปัญหาทางเศรษฐกิจส่วนตัวซึ่งมีผลกระทบถึงเรื่องการทำงาน ความไม่ซื่อสัตย์สุจริตเช่นการยกยอกหรือการไม่ซื่อตรง ในฐานะผู้ปกครองคนต้องถือว่าคนเรามีสิทธิ์ที่จะทำผิดพลาดได้ในชีวิต บางครั้งควรให้ออกสาเขาได้แก้ตัวโดยการใช้หลักการให้อภัย

การจะให้ภัยต้องมีหลักเกณฑ์หลายอย่าง เช่น การดักเตือน การอบรมและการให้โอกาสแก้ตัวโดยกำหนดระยะเวลา อาจจะ 3 เดือนดูความประพฤติหรือการให้แก้ไขตัวเอง หลังจากนั้นแล้วก็ให้อภัยและให้กลับมาเป็นเหมือนพนักงานทั่ว ๆ ไปโดยการให้โอกาสคนในการที่จะแก้ไขตน

ด้วยหลักอิทธิบาท 4 คือ ธรรมะของความสำเร็จเป็นทางแห่งความก้าวหน้า ซึ่งสามารถมาใช้ในธุรกิจได้มีหลักอยู่ 4 ประการ ดังนี้ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจรักในสิ่งที่เราทำ และสิ่งที่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม 2) วิริยะ คือ ต้องมีความพยายาม ขยัน หมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 3) จิตตะคือ เอาใจมุ่งมั่นต่อสิ่งที่ทำ มีสติ ไม่เหม่อลอย ฟุ้งซ่าน ต้องมีสมาธิและตั้งอกตั้งใจ 4) วิมังสา คือ การรู้จักพิจารณาหาเหตุผลใช้ปัญญาในการทำงานประกอบไปด้วยการวางแผนงาน วัตถุประสงค์เมื่อมีข้อบกพร่องต้องรู้จักแก้ไขปรับปรุง

3.หลักสัมมาอาชีวะ

สัมมาอาชีวะเป็นหนึ่งในมรรคมีองค์ 8 เลี้ยงชีพชอบ หมายถึงการทำมาหากินด้วยอาชีพที่สุจริต

ขรราวาส สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเว้นมิจฉาอาชีวะ อันได้แก่ การเลี้ยงชีพไม่ชอบ คือการแสวงหาปัจจัยมาบริโภคที่มิชอบ คือการโกงหรือหลอกลวง เว้นการประจบสอพลอ การบีบบังคับขู่เข็ญ และการต่อลาภด้วยลาภ หรือก็คือการแสวงหาลาภโดยไม่ประกอบด้วยความเพียร (สัมมาวายามะ) คือขี้เกียจ อยากรได้มาง่ายๆโดยไม่อาศัยกำลังแห่งสติปัญญาและร่างกาย ขำโลกจนไม่ชอบธรรม เช่น เบียดเบียนลูกจ้าง และทำลายสิ่งแวดล้อม สังคม เพื่ออย่างได้มาก เสียให้น้อย รวมถึงอาชีพอีก 5 ประเภท ดังนี้

1) สัตถวณิชชา คือ การขายอาวุธ ได้แก่ อาวุธปืน อาวุธเคมี ระเบิด นิวเคลียร์ อาวุธอื่น ๆ เป็นต้น อาวุธเหล่านี้หากมีเจตนาเพื่อทำร้ายกัน จะก่อให้เกิดการทำลายล้างซึ่งกันและกัน โลกจะไม่เกิดสันติสุข

2) สัตตวณิชชา หมายถึง การค้าขายมนุษย์ ได้แก่ การค้าขายเด็ก การค้าทาส ตลอดจนการใช้แรงงานเด็กและสตรีอย่างทารุณ

3) มังสวณิชชา หมายถึง ค้าขายสัตว์เป็น สำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหารเป็นการส่งเสริมให้ทำผิดศีลข้อที่ 1 คือการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

4) มัชชวณิชชา หมายถึง การค้าขายน้ำเมา ตลอดจนการค้าสารเสพติดทุกชนิด

5) วิสวณิชา หมายถึง การค้าขายยาพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสัตว์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543 : 785)

สรุป

การบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ใช้หลักการบริหารเชิงพุทธ มี 1. พุทธวิธีบริหาร 5 ประการ ได้แก่ 1) พุทธวิธีในการวางแผน 2) พุทธวิธีในการจัดการองค์กร 3) พุทธวิธีในการบริหารงานบุคลากร 4) พุทธวิธีในการอำนวยการ 5) พุทธวิธีในการควบคุม ติดตาม ประเมิน 2. ผู้นำ ที่นั่งอยู่ในหัวใจคน ไม่เป็นประเภทผู้นำที่นั่งอยู่บนหัวคน 3. คุณธรรมสำหรับนักบริหาร ได้แก่ 1) จักขุมา สายตาที่ยาวไกล วิสัยทัศน์ 2) วิรุโระ มีความเชี่ยวชาญในการบริหาร 3) นิสสยสัมปโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4.วิธีการบริหาร วิธีการบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตย ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ใครทำดีต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ 5. ธรรมเพื่อการบริหาร มี 4 ประการคือ 1) ปัญญาพล กำลังความรู้ (รู้ตน รู้คน รู้งาน) 2) วิริยพล กำลังแห่งความเพียร 3) อนวัชชพล กำลังการงานที่ไม่มีโทษ หรือความสุจริต 4) สังคหพล กำลังการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์ 6.นักบริหารต้องพัฒนาปัญญา 1) สุตมยปัญญา การรับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ 2) จินตมยปัญญา การรับรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เรารับมาจากการฟังหรือจากการอ่าน 3) ภาวนามยปัญญา ความรอบรู้ที่เกิดโดยประสบการณ์ หรือการลงมือทำจริง ๆ และการที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมใดได้ สำเร็ะนั้นต้องมี “ทุนทางสังคม” หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่ดำรงอยู่รวมกับวิถีชีวิตของคนในสังคม ดังนั้น จึงรวมทั้งสิ่งที่ป็นวัตถุธรรมเช่นทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรบุคคลและสิ่งที่ป็นนามธรรมเช่นวิถีชีวิตวัฒนธรรมภูมิปัญญาความสัมพันธ์ของชุมชนซึ่งช่วยให้เกิดการพึ่งพาเอื้ออาทรระหว่างกันอันนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชนทุนทางสังคม (ก) ทุนที่เป็นวัตถุธรรม สมาชิกและเงินหมุนเวียน (ข) ทุนที่เป็นนามธรรม ได้แก่วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวบ้านที่เคยปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง (ค) ทุนทางศาสนา คือความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความมั่นคงในจิตใจของสมาชิกในกลุ่มมากยิ่งขึ้น (ง) ทุนทางวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมเครือข่ายติเป็นการรวมผู้คนทุกช่วงอายุตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงผู้เฒ่าผู้แก่

นอกจากนี้มวลสมาชิกที่รวมกลุ่มกันต้องน้อมนำหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขขั้นต้นในปัจจุบัน เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 1) อุฏฐานสัมปทา เป็นผู้ขำนิขำนาญ ไม่เกียจคร้านในงานนั้น 2) อารักขสัมปทา จัดการรักษาคุ่มครองทรัพย์ ด้วย

ความขยันหมั่นเพียร 3) กลยาณมิตตตา เลือกคบคนดีเป็นมิตรหรือมิตรแท้ คือ เพื่อนจริง ที่มีอุปการคุณ สมานทุกข์ บำรุงสุข แนะนำประโยชน์ให้และมีความรักใคร่จริงใจ 4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตพอเหมาะ กล่าวคือ รู้จักกำหนดรายได้ให้เหนือ รายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่มีให้ผิดเคืองหรือฟุ่มเฟือย และอิทธิบาท 4 คือ ธรรมะของความสำเร็จเป็นทางแห่ง ความก้าวหน้า ซึ่งสามารถมาใช้ในธุรกิจได้มีหลักอยู่ 4 ประการ ดังนี้ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจรักในสิ่งที่เราทำและสิ่งที่ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม 2) วิริยะ คือต้องมีความพยายาม ขยัน หมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 3) จิตตะคือ เอาใจมุ่งมั่นต่อสิ่งที่ทำ มีสติ ไม่เหม่อลอยฟุ้งซ่าน ต้องมีสมาธิและตั้งอกตั้งใจ 4) วิมังสา คือ การรู้จักพิจารณาหาเหตุผลใช้ปัญญาในการทำงานประกอบไปด้วยการวางแผนงาน วัตถุประสงค์เมื่อมีข้อบกพร่องต้องรู้จักแก้ไขปรับปรุง รวมถึงหลักสัมมาอาชีวะเป็นหนึ่งในมรรคมงคล 8 เลี้ยงชีพชอบ หมายถึงการทำมาหากินด้วยอาชีพที่สุจริต สำหรับฆราวาส สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเว้นมิฉฉาอาชีวะ อันได้แก่ การเลี้ยงชีพไม่ชอบ คือการแสวงหาปัจจัยมาบริโภคที่มีชอบ คือการโกงหรือหลอกลวง รวมถึงอาชีพอีก 5 ประเภท ดังนี้ 1) สัตถวณิชชา คือ การขายอาวุธ 2) สัตตวณิชชา หมายถึง การค้าขายมนุษย์ 3) มังสวณิชชา หมายถึง ค้าขายสัตว์เป็นสำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหารเป็นการส่งเสริมให้ทำผิดศีลข้อที่ 1 คือการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต 4) มัชชวณิชชา หมายถึง การค้าขายน้ำเมา ตลอดจนการค้าสารเสพติดทุกชนิด 5) วิสวณิชชา หมายถึง การค้าขายยาพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสัตว์

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต).(2549).*พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต).(2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต).(2543). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สัมภาษณ์ ประทวน แจ้งบ้าน. *ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมนตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์*, 25 กันยายน 2553.

สุวัฒน์ คงแป้น.(2545). *วิธีแห่งทำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตตามแนวทางของพระสุบิน ปณีโต*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิชุมชนไท.